

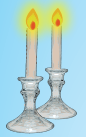
עניג שבת

פרשת: נשא - בהעלותך

י"א בסיון ה'תשע"ב
(01.06.2012)

עלון מס' 17 (1,066)
(שנה עשרים ושש)

מועדי השבת נשא
ער"ש מוצ"ש

י-ם	19.05	20.22
ת"א	19.20	20.25
חיפה	19.13	20.27
ב"ש	19.21	20.24
אילת	19.14	20.22

זמני היום והלימודים היומיים:

מטבת נשא - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	3.42 - 3.45
זמן הנחת תפילין	4.12 - 4.15
הנץ החמה (מישור)	5.35 - 5.36
הנץ החמה (הנראה)	5.38 - 5.39
ס"ז ק"ש מנ"א	8.11 - 8.12
תצות היום	12.39 - 12.40
מנחה גדולה	13.15 - 13.16
שקיעת החמה	19.42 - 19.45
צאת הכוכבים ב'	20.32 - 20.35

דף יומי: נדה יב - יח

מועדי השבת בהעלותך
ער"ש מוצ"ש

י-ם	19.08	20.26
ת"א	19.23	20.29
חיפה	19.16	20.30
ב"ש	19.24	20.27
אילת	19.17	20.25

זמני היום והלימודים היומיים:

מטבת בהעלותך - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	3.42 - 3.42
זמן הנחת תפילין	4.12 - 4.12
הנץ החמה (מישור)	5.35 - 5.35
הנץ החמה (הנראה)	5.38 - 5.38
ס"ז ק"ש מנ"א	8.11 - 8.11
תצות היום	12.40 - 12.42
מנחה גדולה	13.16 - 13.18
שקיעת החמה	19.46 - 19.48
צאת הכוכבים ב'	20.36 - 20.38

דף יומי: נדה יט - כה

לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "זמן" ובקשתך למספר 1315.
לדוגמא: "זמן שקיעה מחוץ בטבריה"
 את התלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il
 וגם באתר מורשת קנטורית עלוני שבת www.moreshet.co.il
 ב"מקדש ירושלים" ו"העמותה העולמית עליוני שבת"
 י"ד העמותה העולמית עליוני שבת
 כתובת: רח' בלון 3, ת"א
 טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
 דוא"ל: smuladv@netvision.net.il
 דפוס: אקסטרה פרינט 50-54-50-1700

'מגיד שבחו שלא שניה'

מיקומה של פרשיית המנורה בספר במדבר הפתיע את הפרשנים, וכפי שניסח זאת רש"י "למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים". הקושי אינו רק בנוגע למיקומה של הפרשה, אלא גם בנוגע לצורך באזכורה בספר במדבר, שהרי הציווי על מלאכת המנורה נכתב כבר בספר שמות והציווי להעלות נר תמיד, נשנה אף בספר ויקרא. עיון מדוקדק יעלה כי למעשה לא נסמכה פרשת המנורה ממש לפרשת הנשיאים אלא לפסוק אחד שנוסף לאחר פרשת הנשיאים: "ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת אשר על ארן העדת מבין שני הכרובים וידבר אליו".

היו שעמדו על ההקבלה שבין הכרובים לבין המנורה. שניהם עשויים מקשה זהב וכשם שהכרובים יוצאים משני קצוות כך קני המנורה יוצאים משני צדדיה. אולם יש הבדל היררכי בין שני כלים אלו. הכרובים מצויים בקדש הקדשים והמנורה בקדש. הבדל זה הוא מהותי. קודש הקדשים מבטא את המקום בו מתגלה ה' למשה, כהמשך נסתר להתגלות במעמד הר סיני, כדברי הרמב"ן. קדש הקדשים מבטא את ההתגלות מלמעלה למטה, את קבלת עול מלכות שמים על ידי האדם ומשה עבד ה' הוא המוריד את התורה מן השמים. אולם במנורה נעשית עבודה, עבודת הטבת הנרות והדלקתם. עבודה זו צורך גבוה היא אולם היא באה מלמטה למעלה. עבודה זו עושה אהרן נציגים של ישראל הנושא על כתפיו את שמותם.

פרשת הנשיאים והפסוקים הסמוכים לה מציגים אם כן את התמונה בשלמותה. סיכום קרבנותיהם של הנשיאים נחתם בסיומת החגיגית: "זאת חונת המזבח אחרי המשח אתו". ולאחר התיאור החגיגי של השלמת חונת המזבח באה התורה לציין את מהותו של המקום המתבטא בשני הפנים שלו: כרובים ומנורה. משה ואהרן, תורה מן השמים ועבודת ה' של האדם.

דומה שעל פי זה ניתן להבין את דברי רש"י המפתיעים בפרשת המנורה, שמקורם בספרי לפסוק: "ויעש כן אהרן - להגיד שבחו של אהרן שלא שניה". מדוע שנעלה על דעתנו שאהרן ישנה?

אולם זכור חונת המשכן לוותה כידוע בקול צורם: מותם של בני אהרן, וכפי שהוזכר גם בפר' במדבר: "וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקרבם אש זרה לפני ה'". בני אהרן שחשו את עוצמתה של הכהונה, ואת כוחה של עבודת האדם, רצו לעשות עבודה 'מלמטה למעלה' להתקרב אל ה' בכח מעשיהם, אולם הם סטו מן הציווי 'מלמעלה למטה' ממשמעותם של הכרובים ונתינת התורה שיסודה קבלת עול. במידה רבה יש כאן המשך לחטא העגל. גם שם רצו בני ישראל להתקרב אל ה' בדרך שבה בחרו, ללא ציווי וולא הכוונה. ואף שם הייתה זו הכהונה שנענתה לעם בבקשתו. פרשתנו מהווה אם כן תיקון לדבר זה. חונת המזבח כאן מתארת בצורה האידיאלית את החיבור בן קבלת העול לבין עשייה מתוך רצון ונדיבות הלב מצד אחד הכרה בסמכות ה', בתפקידו של משה עבד ה' כמקבל דבר ה' מבין הכרובים ומצד שני עבודת בני ישראל הנעשית בחפץ לב הן על ידי נשיאי ישראל והן על ידי אהרן שהכתוב 'מגיד שבחו שלא שניה'.

הרב **בועז הוטרר** - ר"מ בישיבת הר ברכה

"ויאמרו מי יאכילנו בשר" - וכי מפני שלא היה להם בשר היו מתרעמים והלא כבר נאמר: 'וגם ערב רב עלה אתם וצאן ופקר מקנה כבד מאד' (שמות יב, לח), אלא שמבקשין עליה. והרי הם גם טענו: 'אשר נאכל במצרים חנם' ואמרו שם במדרש וכי יש בענין שהיו המצרים נותנים להם דגים חיים? ומה אני אומר 'חנם' - חנם מן המצוות" (ספרי). האספסוף; הערב רב שמגיע מחוץ וגם אלה הגדלים בתוכנו, "האספסוף אשר בקרב", להם אין אלוהים. הם מגיעים לשפל המדרגה של כפירה בהכל, ומכאן ועד לביצוע פשע, להתנהג באלימות רק לשם אלימות, הדרך סלולה. לך תחנך את המסתננים אלינו... אבל לגבי הנוער הגדל כאן, אותם נערים שבמקור אינם אספסוף והם אלה שכוננו לא מזמן על ידינו "בני טובים", הם הרי לא נוער עברייני ולא מועדים היו לפרוענות. מה קרה לנו? מה השתבש?

לא נחטא לאמת וזו לא כפיה דתית אם נאמר שבגדול האשמה היא בחינוך ובערכים או יותר נכון בחוסר חינוך. אנחנו בעצמנו יצרנו כאן חברה שכל מעייניה זה הריאליטי והישגה הוא ה"רייטינג". שמענו את הדיבורים לא רק ברחוב, גם מעל מרקע הטלוויזיה, את השפה הבוקעת בשעות ה"פריים טיים". השפה היפה והמרשימה הפכה להיות זולה ומבלבלת. זאת מדינה שבנו אבותינו ואלה הן השאיפות שאליהם רצינו להגיע? הרבה מאוד השתבש בדרך. שעת החינוך בבית כיום הוא הישיבה המשותפת בצפייה לראות איך שורדים החברים בתאילנד ו/או בבית האח הגדול ושליחת מסרון לטובת ראש עיר וקד. שלא לדבר כבר על היונקא המשתתפים בתכניות הריאליטי והמתמודדים על לב הקהל בבית, ובבקר לאחר ליל צפיה בטלוויזיה שעת המחנך נסובה סביב החבר שהכין אתמול "פיצת גורמא" קבל עם וילדה. אם זה החינוך בבית ובבית הספר מה הפלא שהילדים מחציפים פנים להורים ולמורים ומטילים מוראם ברשות הרבים?

אונס, רצח, אלימות בכל מקום - כל זה תוצאה של חוסר חינוך. הפתרון... כן נכון, נחוץ פתרון מיידי זה כנראה בידי המשטרה ורשויות החוק, אבל כדי למגר את תופעות האלימות נחוץ פתרון לטווח ארוך והוא נעוץ, כפי שהזכרנו, רק בחינוך וחזרה לערכים היהודיים הבסיסיים, חזרה לערכי הבית והמשפחה, לבית הספר ולקהילה - תנועות הנוער ומועדוני העשרה. יכול להיות שאנחנו "מיושנים" שדעותינו אינן מודרניות אבל את המודרניה ניסינו בשנים האחרונות והתוצאה היא ברורה אז אולי באמת הורינו לא טעו? אולי כדאי לחזור לאסכולה הישנה שהוכיחה את עצמה.

בס"ד
מפעל תפילין
 יצור בחי תפילין
 גסות מהודרות בנל
 הנוסחאות
 ז'ס 77
 ז'ס 77
 בהשגחת הרב משה שאול
 קליין שלי"ם א מוצ"צ בבר"ץ
 דמרו הגד"ש ואונר שלי"ם א.
 בדיקת תפילין ותקונים
 במקום עורכים בדיקת מחשב
 למחזור, פרשיות וכו'.
 לפניה, להתייעצות ולהזמנה: 09-8870673

הנחו אותם בצעירותם להטביל כלים במקוה כלים!

מקווה ותלמוד תורה, הם המצוות הבסיסיות החשובות ביותר לעם ישראל. תנאי ראשוני להצלחת ירושלים הוא לימוד ושמירת הלכות מקוואות - טומאה וטהרה, על ידי כל עם ישראל. אך מקוה הוא נושא רגיש, ולא נורח ללמדו בפרהסיא, ובייחוד לגילאים צעירים. מקוה כלים, בניגוד לכך, הוא נושא בלתי רגיש, ולכן אפשר ללמדו בכל מקום ובכל זמן וגם לתינוק ותינוקות, ודרך נושא מקוה כלים ניתן להגיע למכלול נושאי טומאה וטהרה, ובזכות שמירת המצווה על ידי כל עם ישראל נציל גם כיום, את ירושלים ואת קהילתנו סביב העולם. ראוי לציון, שהפעם היחידה שהמונח מקוה בקשר לטבילה מוזכר בתורה, הוא בנושא הבלתי רגיש של טומאת כלים וטהרתם על ידי טבילה במקוה. (ויקרא יא, לו, עיי' "להציל את ירושלים", 'בני משפחתך עם [או בלי] ברכה?' 'בנו משפחתכם בקדושה!', מתוך הספר: "בלי מקוה אין תקוה, מדוע?" מאת עמנואל ראב"ד, הופץ לכל הספריות הציבוריות בארץ.

מהו הקשר בין כלים חדשים, ונקיים בהכרח, והצורך לטבילתם במקוה? האכילה משתייכת רק לחלק הבהמי הנחות של האדם. ולכן, כאשר האדם, הייצור היחיד המסוגל לאכול בעזרת כלים, משתמש בכלים מותכים לאכילה, הוא מנצל אך גם מבזה את כוח המחשבה העליון שלו, על ידי השימוש בו לצורך הגשמי הנחות של טבעו הבהמי. אך התורה דורשת מאתנו להעלות אפילו את הפעולות הגשמיות הנחותות ביותר של האדם, לתחום הרוחני. ולכן, לפני השימוש בכלים מותכים לצורך אכילה, התורה מחייבת אותנו להעלותם למעלה רוחנית של קדושה וטהרה על ידי הטבילה במקוה. בצורה זאת, כלי המאכל של היהודי, מקדש את האוכל המוגש בו, בדומה לכלים המקודשים שבבית המקדש, שהיו מקדשים כל דבר שהוכנס בתוכם.

טבילה, חוויה רוחנית מרוממת של התחדשות!
 עמנואל ראב"ד, מייסד - Imanuel Ravad
 הישרדות / מקוה=תקוה / בלי מקוה אין תקוה ח"ו
 הפצת מסר המקוה לכל יהודי
 לבקשת עותקים והפצה לכל תושבי עירך!
 רחוב שמעיה 20, דירה 5. בני-ברק 51327
 ספרי השקפה והלכה רבים, בחנויות ספרים תורניות.
www.mikva-lamali.org

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
לאה מרים
 בת יעקב גנץ ז"ל,
 נפטרה ב-כ"א בסיון תש"ע.
 יהי זכרה ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
אברהם (רומק)
 בן חיים הוטרר ז"ל,
 נפטר ב-י"ח בסיון תשס"ח.
 יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
קלמן
 בן חיים יצחק הכהן אולמן ז"ל,
 נפטר ב-י"א בסיון תשמ"ז.
 יהי זכרו ברוך!

דיני השבוע ומנהגיו

שבת פרשת נשא

ההפטרה: "ויהי איש אחד מצרעה" (שופטים יג, ב).
אין אומרים "אב הרחמים" ולא מזכירים נשמות.

במנחה אין אומרים "צדקתך".

במנחה פרקי אבות: פרק ב'

שבת פרשת בהעלותך

ההפטרה: "דני ושמחי בת ציון" (זכריה ב, יד).

במנחה פרקי אבות: פרק ג'

יום ראשון כ' בסיון – תענית ויום צום שנהגו חסידים. קביעת יום זה מיוחסת לרבנו תם לזכר עיללת הדם בבלואה אשר בצרפת בשנת ד'תתקל"א 1171. באותו היום הועלו על המוקד 31 מיהודי העיר בלואה שבצרפת, לאחר שהואשמו בהריגתו של נער נוצרי.

כ' בסיון נקבע גם כיום צום ותענית לזכר היום בו החלו גזירות ת"ח ת"ט – פרעות אכזריות ורצח המוני של יהודים בין השנים 1648-1649 ולאחריהן, במהלך התקוממות הקוזאקים והחקלאים הפיאודלים של דרום אוקראינה כנגד הממלכה המשעבדת, פולין, בהנהגתו של בוגדן חמליניצקי, או כפי שכונה בפי היהודים: "חמיל הרשע". הרב שבתי כהן כתב בקונטרס "מגילת עיפה" שהוא קבע את היום כתענית לזכר גזירות ת"ח ת"ט לו ולבניו ובני בניו "כי גם גזירות תתקל"א היה ביום ההוא ובאותן הזמנים וגם כי יום זה לא יארע בשבת קדש בשום פנים" וגם שהוא חיבר סליחות לאומרים ביום זה. (שבט יהודה, עמוד 175).

בשנת תשע"א האדמו"ר מבעלזא חידש את ענין היום עם הדגש על השואה.

ברכת כהנים

"וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם... ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. (במדבר ו', כב-כז).

בפרשת נשא חל ציווי על הכהנים לברך את בני ישראל. הברכה מורכבת משלושה פסוקים ועל כן נקראת גם "ברכה משולשת". הברכה נאמרת במהלך חזרת הש"ץ של תפילת העמידה בין ברכת מודים לברכת שים שלום, ונקרא גם הוא "ברכת כהנים" או נשיאת כפיים, מפני שהכהנים מושיטים את ידיהם כלפי הציבור בעת ברכה זו. פסוקי ברכת כהנים משמשים לברכה אצל יהודים גם בהזדמנויות אחרות, למשל בפדיון הבן.

לפני הברכה חייבים הכהנים ליטול את ידיהם. המנהג שמקורו בזוהר (פרשת נשא דף קמו עמוד ב.), הליים נוטלים את ידי הכהנים. אם אין לויים, יש נוהגים שהבכורות נוטלים ידיים לכהנים, מפני שלפני חטא העגל הם שמשו כלוויים. לקראת "רצה", חולצים הכהנים את נעליהם ועולים לבימה שליד ארון הקודש ללא נעלים. הם עומדים עם הגב לקהל, כששליח הציבור מתחיל "וכל החיים..."

מכסים הכהנים את ראשם בטליתות

ואומרים את הברכה: "ברוך אתה ה'... אשר קידשנו בקדושתו של אהרן, וציונו לברך את עמו ישראל באהבה". החזן מקריא את שלושת הפסוקים של ברכת כהנים מילה במילה, והכהנים חוזרים אחריו. מטרת ההקראה היא למנוע טעות של הכהנים. לאחר קריאת כל פסוק הקהל עונה "אמן".

צורת ידי הכהנים בעת הברכה: במהלך אמירת הפסוקים ידי הכהנים פרושות לפנים, כאשר אצבעות הידיים יוצרות סימן מיוחד. לצורת פרישת הידיים ישנם כמה מנהגים. המנהג הנפוץ הוא הצמדת הזרת לקמיצה, והאמה לאצבע, בשתי הידיים, והצמדת אגודלי שתי הידיים זה לזה באמצעם כאשר ראשיהם כפופים זה מזה. מטרת צורה זו היא להותיר חמישה חרכים בין האצבעות, ביניהם השכינה מברכת את הקהל, שנאמר: "מציץ מן החרכים". מנהג אחר הוא פריסה של הידיים כשכל האצבעות מופרדות זו מזו. במהלך הקראת הטקסט נהוג בחלק מהעדות להניע את הידיים הפרושות מצד לצד, בכל מילה המסתיימת באות "ך" (בה הכהנים מדברים ישירות אל הציבור), ובמילה "שלום". המנהג המקובל הוא שכשהכהנים אומרים את שם ה' פניהם

וידיהם פרושות ישר אל הקהל. בתיבה "וישמך" ידיהם פרושות לצפון. "אלך ויחנך" – ידיהם פרושות לדרום. "פניו אליך" – לצפון. "וישם לך" – לדרום. "שלום" – לצפון.

בימים רגילים, ברכת כהנים מתקיימת רק בתפילות הבוקר, כלומר בשחרית ובתפילת מוסף בימים שבהם יש תפילת מוסף. בצפון הארץ השתרש מנהג, (לא נודע מקורו), לברך ברכת כהנים אך ורק בשבתות וחגים או רק בתפילות מוסף. בימי צום, מקיימים ברכת כהנים גם בתפילת מנחה, מכיוון שאין חשש שהכהנים שתו יין לפני הברכה. ביום כיפור בתפילת נעילה (אם עדיין לא שקעה השמש).

בחון לארץ: האשכנזים, והספרדים במערב אירופה (למעט אמסטודם) נוהגים לברך ברכת כהנים רק בחגים ולא בימי חול ובשבתות. הסיבה שניתנה למנהג זה, המבטלת קיום מצווה, היא שבחון לארץ אין שמחה אלא בתמים, ולא ניתן לברך את העם בלא שמחה. ויש טעמים נוספים. ברוב הקהילות הספרדיות בחו"ל (כולל אמסטודם) התפשרו: לא מברכים ברכת כהנים ביום חול, אך מברכים בשבתות ובחגים. במצרים, תימן ועוד כמה קהילות נהוג לברך כל יום, כמו בארץ ישראל.

אין הכהנים רשאים להחזיר פניהם מן הציבור, עד שיתחיל שליח ציבור שים שלום; ואין רשאים לעקר רגליהם ממקומן, עד שיגמור שליח ציבור שים שלום; ואינן רשאים לכוף קשרי אצבעותיהן, עד שיחזירו פניהם מן הציבור. ומתקנות רבן יוחנן, שלא יעלו הכהנים לדוכן בסנדליהן, אלא עומדים יחפים.

שישה דברים, מונעים נשיאת כפיים: הלשון – שהברכה תהיה שגורה, כוונה, מדויקת ומדוקדקת, מאוייתת נכון, כולה במלרע, ואינה עילגת בפי הכהן. המומין – בעל מום, סומא... העבירה – כהן שעבד עבודה זרה או רצח. השנים – לא יברך נער לפני שיתמלא זקנו. היין – מי ששתה רביעית יין בבת אחת. טומאת הידיים – לכן יטול ידיו לפני שיעלה לדוכן.

התנהגות הקהל בברכת כהנים

(מבוסס על שולחן ערוך ומשנה תורה לרמבם פרקים יד-טו)

נהוג שלא להביט על ידי הכהנים בשעת הברכה, בעקבות דברי חז"ל שכל המסתכל בכהנים בברכתם "עיניו כהות (ראייתו מתעמעמת)", מפני שהשכינה שורה על ידי הכהנים בשעת הברכה. מטעם זה נהוג גם שהאב מכסה את בניו בטליתו בשעת הברכה.

כשאין כהנים: הש"ץ פותח ב"אלוהינו ואלוהי אבותינו..." ולאחר מכן קורא פסוק פסוק ונחט הברכה, והקהל עונה לאחר כל פסוק "כן יהי רצון". נוהג זה נעשה גם במקום שאין אומרים ברכת כהנים בכל יום.

בברכות השחר הפותחות את תפילת הבקר, לאחר ברכות התורה, אותן אומר כל יחיד מדי בוקר כהקדמה ללימוד תורה, אומרים את פסוקי ברכת כהנים, כלימוד תורה שיש בו מסר חיובי ומבורך.

מנהג די נפוץ, שהאבות (ולפי חלק מהקהילות – גם האמהות) מברכים את ילדיהם בליל שבת בפסוקי ברכת כהנים. בכמה קהילות השתרש המנהג, שהורים מברכים את בניהם בנוסח ברכת כהנים, לפני צאתם לדרך חרוקה או לפעילות מסוכנת. יש הכותבים פסוקים אלו על קלף, ומחזיקים אותם על גופם כעין קמע.

אין המקרא רשאי להקרות לכהנים, עד שיכלה אמן מפי הציבור; ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה, עד שיכלה הדיבור מפי המקרא; ואין הציבור עונים אמן, עד שתכלה הברכה מפי הכהנים; ואין הכהנים מתחילים בברכה אחרת, עד שיכלה אמן מפי הציבור; ואין שליח ציבור רשאי לענות אמן אחר הכהנים כאשר העם, שמא יתטרף דעתו ולא יידע איזו ברכה מקרא אותם, אם פסוק שני, או שלישי.

אם היה הכהן המברך אחד, מתחיל לברך מעצמו. היו שניים או יותר, אינן מתחילים לברך, עד שיקרא להם שליח ציבור תחילה ואומר להם כהנים, הם עונים ואומרים "יברכך", והוא מקרא אותן מילה מילה, על הסדר.

עם שהן אחריו הכהנים, אינן בכלל הברכה; והעומדות מצדיהן, הרי הן בכלל הברכה. ואם הייתה מחיצה בין הכהנים ובין העם המתברכים, אפילו היא חומה של ברזל, הואיל ופניהן למול פני הכהנים, הרי הן בכלל הברכה.

על משפט וכלכלה בפרשה

עו"ד זאב דסברג

חופש פרסום

בפרשות השבוע אנחנו מוצאים שתי דוגמאות לחטאים שאדם עושה בסתר – והקב"ה מפרסמם בגלוי: פרשת סוטה – כאשר אשה סוטה בסתר ו"עד אין בה" והמים המאורים מגלים את חטאה או זיכוייה ברבים, ולשון הרע – כאשר מרים ואהרן מדברים במשה בסתר, וצרתה של מרים מפרסמת את המעשה ומחייבת את כלל ישראל להמתין לה שבעה ימים. לאחרונה התנהל פולמוס סביב כוונה לחוקק חוק שיחמיר את העונש עם כלי תקשורת ועיתונאים המפרסמים לשון הרע. המצדדים בחוק טענו שפגיעתם רחבת ההיקף של אמצעי התקשורת ומגיעים הכלכליים והרייטינגים על חשבוננו של הפרט מצריכים החמרה בענישה כדי להרתיעם. מאידך, טענו מתנגדי החוק שעיתונות היא כלב השמירה של הדמוקרטיה, כזוה יש לאפשר לה חופש פעולה ופרסום, ונשיכתו הרעה והכוזבת – היא חלק מתפקידו של כלב שמירה. פרשת השבוע מציעה לנו פתרון אופטימאלי לדילמה הזאת. אדם הוא כלב השמירה של עצמו. מעשיו הרעים יעידו עליו בפומבי ואין צורך בכלב שמירה נוסף. מעתה, פרסום קלונו של אדם אחר ברבים, כדיבורם של מרים ואהרן במשה – אינו נדרש ומהווה חטא לשון הרע. בעוונותינו אין לנו היום אמצעים ניסיים לפרסום חטאי היחיד. וכל שנותר לנו הוא לנסות לאלף ולהרגיע אל כלבי השמירה הנובחים סביבנו.

בדרכי חייני לעילוי נשמת הרב אורי דסברג ז"ל

הבעל שם טוב היה אומר שהעניו אינו זה שנותן למרכבה לנסוע והוא הולך אחריה ברגל, העניו האמיתי אינו עושה פרסום, אלא עניו בשעה שיושב בתוך המרכבה הנוסעת. עניו אינו זה שמבטל עצמו בפני אחרים, עניו הוא זה הרואה את אחרים בדרגה שווה אליו, אבל הוא נמצא בכל זאת במרכז ומתנהג בענווה. ענווה וצניעות, קצת צניעות לא תזיק לרוכב במרכבה, לנוסע בכביש ולהולך הרגל החוצה את הכביש שלא במעבר חציה.

הסבא מקלם היה אומר: חז"ל נמנו וגמרו: "נוח לו לאדם שלא נברא". אם נוח לו לאדם שלא נברא אזי כשנברא צריך להשתדל להיות פחות "נברא" – להסתפק במה שיש בעולם הזה, להתנהג בצניעות ובענווה ולא כל הזמן לרדוף אחרי הצל שלו. כל הסבל שסובל האדם בעולם הזה הינו תולדה של המידות הרעות שאוסף לו האדם במקום הענווה. "והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (יב, ג). אולי חשבנו אחרת, בעיקר בהנהיגה הגאוונית בכביש, אבל הענווה והמידות הטובות – אומר הגר"י ניימן ("בדרכי מוסר") – דבר טבעי הן. הנשמה היא חלק מאלוה ממעל "ויפח באפיו נשמת חיים", ומכיוון שעל הקב"ה נאמר: במקום גדולתו שם ענוותנותו, כך הוא גם טבע הנשמה הנאצלת ממנו. לכן הענווה היא תופעה טבעית אצל הנשמה. המידות הרעות אינן באות מהנשמה, המידות הרעות אינן טבעיות והן נשלטות ע"י הגוף העכור. אפשר וצריך לשלוט עליהן ולהפכן למידות טובות שהרי "הנשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראת אתה יצרת". הנצי"ב ב"העמק דבר" (במדבר יב, ג) אומר שמשמעות עניו שהוא מתנהג בלי חשש על כבודו.

גדולה היא הענווה שבה נתגדל משה אמרו במדרש הגדול. הגדולה היא הענווה ולא הכת. הגדולה היא לנהוג בכביש בדרך ענווה ולא בדרך שחצנית ופראית. לא עוד מלחמה על הכביש, לא מלחמה על מי יגיע ראשון ולא תחרות של שיכורים בכביש. מידות טובות מקומן גם אצל הנהג בכביש.

סיפור ומעשה ומוסר השכל

הזהרו בכבוד חבריכם

"ביום השני הקריב... הקריב את קרבננו... (פרק ז)

אריכות היתר שהאריכה התורה בפרשת קרבנות הנשיאים יש בה, כדי לתת לנו מושג והרגש כלשהו בענין הזהירות בכבוד הזולת (הגר"י לוינשטיין – אור יחזקאל – מידות עמ' ק"ט). הזכיר כל אחד בשמו ומה שהקריב ולא החסיר ולא כתב וכן הלאה כולם, לא האריך באחד ולא קיצר בשני – זהו הזהירות בכבוד הזולת לה אנו מחויבים.

מעשה והגרא"ז מלצר ישב בשעת לילה מאוחרת ביותר ועסק בתורה בחברתו של רבי דוד פינקל. לפתע הקיש מאן-שהו בלדת וכנס. שאלה לו אל ראש הישיבה והוא מבקש לדבר עמו ביחידות.

רבי דוד והרבנית בילא הינדה נדהמו במקצת מן הזמן בו הופיע השואל, אמנם דבר רגיל הוא שבאים לשוחח עם הגרא"ז, אבל בשעת לילה כה מאוחרת לבוא ולשואל שאלה?

אולם כדרכו, משיב לשואל במאור פנים, קם מיד מכסאו ונכנס איתו לחדר הפנימי, ורבי דוד נשאר בחדר החיצון יחד עם הרבנית. כעבור דקות אחדות יצא הגרא"ז מחדרו כולו נסער ומילמל "כיצד יתכן כדבר הזה, איך אפשר להקל? וכך הסתובב מבלי ששם לב לאשתו ולתלמידו, כאילו אינו מרגיש בנוכחותם, הוא עובר על פניהם, נכנס לחדר אחר ואינו יוצא משם במשך זמן ניכר.

הרבנית, אשר כל מעיניה היו בשמירת בריאותו של בעלה החלה לחרוד מפני התרגשותו. מי יודע מה סיפר היהודי שנכנס בשעת לילה כה מאוחרת, הרי לא בכדי ראש הישיבה נסער כל-כך.

ביקשה הרבנית מר' דוד שיכנס לחדר אליו נכנס הרב וישאל אותו לפשר הדבר. נכנס ר' דוד וראה את רבו הגדול יושב על המיטה שקוע במחשבות ואומר לעצמו: "ראשי ממש מתפוצץ, הרי הראש..." הרהיב ר' דוד עוז בנפשו, התקרב ושאל בזהירות: מה יש, מה קרה? "בבקשה ממך, הניחני לנפשי", כך השיב לו. הרבנית ור' דוד דאגו עוד יותר, ולשאלה השניה מה קרה? ענה ראש הישיבה בתקיפות, "בבקשה ממך, צא מכאן והניחני נא לנפשי". דחיה גמורה מעין זו, הינה ממש שלא בדרך הטבע מצדו של הגרא"ז, התלמיד נדהם ויצא.

כעבור זמן נשמע קולו מעבר לדלת כשהוא אומר בקול רם ותקיף, תוך כדי דפיקה חזקה בשולחן: "לא יתכן כדבר הזה, לא יתכן לשפוך דמה של בת ישראל, בשום פנים ואופן לא!"

לאחר מכן יצא מהחדר ולאחריו השואל כשהוא ממלמל: "נו, אם הרב סובר כך..." כן! כן! בודאי, מפסיקו ראש הישיבה, אין שום ספק בדבר, מזל טוב ובע"ה בשנה הבאה תזמיני לברית".

לאחר שהשואל עזב נתפנה הגרא"ז להסביר: "יהודי זה התארס, עם פלונית בת ישראל כשרה, כעת נודע לו שספק אם הינה בת בניים. הוא בא לשאול אם מותר לו לשאתה. השבתי לו שספק בת בניים אין לשאת לאשה שהרי ספק דאורייתא, אבל ברצוני לשקול את הדבר.

נכנסתי לחדר הסמוך, ולאחר שהרהרתי בדבר החלטתי שאין לבטל את השידוך, והטעם לכך שאם חלילה יבוטל השידוך יגרמו לבחורה המאורסת עלבון נורא ועגמת נפש מרובה. הלבנת פניה הינה כידוע שפיכות דמים. העלבון הזה, אם יבוטל השידוך הינו ודאי, ושפיכות דמים של עלבון, הרי זה איסור דאורייתא.

קשתה עלי מאד ההכרעה, ובסופו של דבר הלבנת הפנים היא שהכריעה. לכן אמרתי לו שלא יבטל את השידוך ובע"ה בעוד שנה יזמיני לברית". (מובא בילקוט לקח טוב)